

Brüssel, **XXX**
[...](2022) **XXX** draft

ANNEX

SENSITIVE*
UNTIL THE ADOPTION

LISA

järgmise dokumendi juurde:

KOMISJONI TEATIS

Heakskiit komisjoni määruse eelnõule, mis käsitleb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamist teatavate spetsialiseerumiskokkulepete liikide suhtes

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

LISA

KOMISJONI MÄÄRUS (EL) .../....,

XXX,

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavate spetsialiseerumiskokkulepete liikide suhtes

EELNÕU

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 20. detsembri 1971. aasta määrust (EMÜ) nr 2821/71 asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta kokkuleppe, otsuse ja kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes¹,

olles avaldanud käesoleva määruse eelnõu,

olles konsulteerinud konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomiteega

ning arvestades järgmist:

- (1) Määrus (EMÜ) nr 2821/71 annab komisjonile õiguse kohaldada Euroopa Liidu toimimise lepingu* artikli 101 lõiget 3 määruse andmise teel teatavat liiki kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, mis kuuluvad lepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse ja mille eesmärgiks on spetsialiseerumine, sealhulgas selle saavutamiseks vajalikud kokkulepped.
- (2) Komisjoni 14. detsembri 2010. aasta määruses (EL) nr 1218/2010 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatud spetsialiseerumiskokkuleppe liikide suhtes² on kindlaks määratud need spetsialiseerumiskokkuleppe liigid, mida komisjon üldiselt peab lepingu artikli 101 lõikes 3 sätestatud tingimustele vastavaks. Pidades silmas häid kogemusi nimetatud määruse kohaldamisel, mille kehtivusaeg lõpeb 31. detsembril 2022, ning arvestades määruse läbivaatamise tulemusi, on asjakohane võtta vastu uus grupierandi määrus.
- (3) Käesolev määrus peaks vastama kahele nõudele, nimelt i) tagama konkurentsi tõhusa kaitse ja ii) andma ettevõtjatele piisava õiguskindluse. Nende eesmärkide saavutamisel tuleks arvesse võtta vajadust võimalikult suures ulatuses lihtsustada haldusjärelvalvet ja õigusraamistikku.
- (4) Allpool teatavat turuvõimu taset võib aluslepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamisel üldiselt eeldada, et spetsialiseerumiskokkulepete positiivne mõju kaalub üles nende negatiivse mõju konkurentsile.

¹ EÜT L 285, 29.12.1971, lk 46.

(*) ¹. detsembril 2009 sai EÜ asutamislepingu artiklist 81 (varem EMÜ asutamislepingu artikkel 85) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 101. Need sätted on põhiolemuselt identsed. Käesolevas määruses tuleks viiteid EMÜ asutamislepingu artiklile 85 või EÜ asutamislepingu artiklile 81 vajaduse korral käsitada viidetena Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 101.

² ELT L 335, 18.12.2010, lk 43.

- (5) Aluslepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamiseks määrusega ei ole vaja kindlaks määrata neid kokkuleppeid, mis võivad kuuluda aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse. Aluslepingu artikli 101 lõike 1 alla kuuluvate kokkulepete eraldi hindamise käigus tuleb arvesse võtta mitut tegurit, eriti asjaomase turu struktuuri.
- (6) Käesoleva määrusega kehtestatud erandit tuleks kohaldada üksnes nende kokkulepete suhtes, mille puhul on võimalik piisava kindlusega eeldada, et need vastavad aluslepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele.
- (7) Spetsialiseerumiskokkulepped aitavad kaupade valmistamise või teenuste ettevalmistamise või nende turustamise edendamisele kõige paremini kaasa, kui pooled panustavad sellesse vastastikku oma spetsiaalsete oskuste, varade või tegevusega, sest nii on neil võimalik keskenduda konkreetsete kaupade valmistamisele või teenuste ettevalmistamisele ning tegutseda seega tulemuslikumalt ja pakkuda tooteid odavamalt. On tõenäoline, et tõhusast konkurentsist saavad kasu ka tarbijad.
- (8) Sellised eelised võivad tuleneda a) kokkulepetest, mille alusel üks või mitu poolt loobub täielikult või osaliselt teatavate toodete valmistamisest või teatavate teenuste ettevalmistamisest teis(t)e pool(t)e kasuks („ühepoolne spetsialiseerumine“), b) kokkulepetest, mille alusel kõik pooled loobuvad täielikult või osaliselt teatavate, ent erinevate toodete valmistamisest või teatavate teenuste ettevalmistamisest teis(t)e pool(t)e kasuks („vastastikune spetsialiseerumine“), kui ka c) kokkulepetest, mille alusel kaks või enam poolt kohustuvad valmistama teatavaid tooteid või ette valmistama teatavaid teenuseid ühiselt („ühistootmine“).
- (9) Käesolevat määrust kohaldatakse üksnes teenuste ettevalmistamise suhtes (erinevalt teenuste osutamisest). Teenuste ettevalmistamine on tegevus, mis eelneb klientidele teenuste osutamisele (näiteks koostöö sellise platvormi loomisel, mille kaudu hakatakse teenust osutama). Teenuste osutamine ei kuulu käesoleva määruse kohaldamisalasse, välja arvatud turustamise kontekstis, kui pooled pakuvad spetsialiseerumiskokkuleppe alusel ettevalmistatud teenuseid või spetsialiseerumiskokkuleppe alusel valmistatud kaupu.
- (10) Käesoleva määruse kohaldamist ühepoolsete ja vastastikuste spetsialiseerumiskokkulepete suhtes tuleks piirata ühel ja samal tooteturul tegutsevate poolte kokkulepetega. Samas ei pea pooled tegutsema samal geograafilisel turul. Lisaks ei eelda ühepoolse ja vastastikuse spetsialiseerumise põhimõtte poolt tootmisvõimsuse vähendamist, kuna piisab tootmismahtude vähendamisest.
- (11) Tagamaks spetsialiseerumise eelised, ilma et üks pool seejuures tootmisjärgselt turult täielikult lahkukuks, peaksid ühepoolsed ja vastastikused spetsialiseerumiskokkulepped kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalasse üksnes siis, kui nendega nähakse ette tarne- ja ostukohustused. Tarne- ja ostukohustused võivad, ent ei pruugi olla oma laadilt ainuõiguslikud.
- (12) Käesolevat määrust kohaldatakse ühistootmise kokkulepete suhtes, mille on sõlminud pooled, kes juba tegutsevad samal tooteturul, või pooled, kes soovivad ühistootmise kokkuleppe teel tooteturule siseneda. Lisaks ei eelda ühistootmise põhimõtte, et pooled vähendaksid kaupade valmistamise või teenuste ettevalmistamisega seotud tegevust väljaspool kavandatavat ühistootmise kokkulepet.
- (13) Võib eeldada, et kui poolte turuosa nende toodete puhul, mis on hõlmatud käesolevas määruses määratletud spetsialiseerumiskokkulepetega, ei ületa asjaomasel turul teatavat taset, toovad sellised spetsialiseerumiskokkulepped üldjuhul majanduslikku

kasu mastaabi- ja mitmekülgussäästu või paremate tootmistehnoloogiate kujul, võimaldades ka tarbijatel sellest tulenevast kasust osa saada.

- (14) Kui spetsialiseerumiskokkuleppega hõlmatud toodete puhul on tegemist vahetoodetega, mida üks või mitu poolt kasutab kas täielikult või osaliselt sisendina tootmisahela järgmise etapi toodetes, mida kõnealused pooled turul müüvad, ei tohiks poolte turuosa käesoleva määruse kohase erandi tegemiseks tootmisahela järgmise etapi toodete turul samuti teatavat taset ületada. Kui teha poolte turuosa kindlaks ainult vahetoodete puhul, ei arvestataks konkurente ohustavat võimalikku turulepääsu piiramise riski või tootmisahela järgmise etapi tootmissisendite hinnatõusu.
- (15) Ei saa eeldada, et spetsialiseerumiskokkulepped kas kuuluvad aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse või ei vasta aluslepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele, kui ületatakse käesolevas määruses sätestatud turuosa künnis või kui ei ole täidetud muud käesolevas määruses sätestatud tingimused. Sellisel juhul tuleb spetsialiseerumiskokkulepet eraldi hinnata vastavalt aluslepingu artiklile 101.
- (16) Käesoleva määrusega ei peaks tegema erandeid kokkulepetele, mis sisaldavad piiranguid, mis ei ole spetsialiseerumiskokkuleppe positiivse mõju saavutamiseks hädavajalikud. Olenemata poolte turuosast, tuleks käesoleva määrusega kehtestatud erandist põhimõtteliselt välja jätta kokkulepped, mis sisaldavad teatavat liiki tugevaid konkurentsipiiranguid, näiteks fikseeritakse nendega hinnad kolmandate isikute jaoks, piiratakse tootmis- või müügimahtu või jaotatakse turge või kliente.
- (17) Turuosa piirangud, erandite mittetegemine teatavate kokkulepete puhul ja käesolevas määruses sätestatud tingimused tagavad tavaliselt selle, et kokkulepped, mille suhtes kohaldatakse grupierandit, ei võimalda pooltel kõrvaldada konkurentsi kõnealuste toodete olulises osas.
- (18) Käesoleva määrusega antud erandi võib tühistada nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 (asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta) artikli 29 alusel³.
- (19) Et hõlbustada selliste spetsialiseerumiskokkulepete sõlmimist, mis võivad avaldada mõju poolte struktuurile, tuleks käesoleva määruse kehtivusajaks määrata 12 aastat,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

MÕISTED

Artikkel 1 – Mõisted

- 1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - (a) „spetsialiseerumiskokkulepe“ – ühepoolne spetsialiseerumiskokkulepe, vastastikune spetsialiseerumiskokkulepe või ühistootmiskokkulepe;
 - (1) „ühepoolne spetsialiseerumiskokkulepe“ – kokkulepe samal tooteturul tegutseva kahe või enama poole vahel, mille alusel pool(ed) nõustub (nõustuvad) täielikult või osaliselt lõpetama teatavate toodete

³ EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1.

valmistamise või hoiduma nende valmistamisest ning ostma kõnealuseid tooteid teis(t)elt pool(t)elt, kes nõustub (nõustuvad) neid tooteid valmistama ja tarnima;

(2) „vastastikune spetsialiseerumiskokkulepe“ – kokkulepe, mille alusel kaks või enam samal tooteturul tegutsevat poolt lepivad vastastikku kokku täielikult või osaliselt lõpetada teatavate, ent erinevate toodete valmistamine või sellest hoiduda ning osta neid tooteid teistelt pooltelt, kes nõustuvad neid valmistama ja tarnima;

(3) „ühistootmiskokkulepe“ – kokkulepe, mille alusel kaks või enam poolt lepivad kokku valmistada teatavaid tooteid ühiselt;

- (b) „kokkulepe“ – kokkulepe, ettevõtjate ühenduse otsus või kooskõlastatud tegevus;
- (c) „toode“ – kaup või teenus, sealhulgas nii vahetoodet või -teenust kui ka lõpptoodet või -teenust, välja arvatud vahendus- ja renditeenused;
- (d) „tootmine“ – kaupade valmistamine või teenuste ettevalmistamine, sealhulgas alltöövõtu alusel;
- (e) „teenuste ettevalmistamine“ – tegevus, mis eelneb teenuste tarbijatele osutamisele;
- (f) „spetsialiseerumistoodet“ – toode, mis on toodetud spetsialiseerumiskokkuleppe alusel;
- (g) „tootmisahela järgmise etapi toode“ – toode, mille puhul üks või mitu poolt kasutavad spetsialiseerumistoodet sisendina ning mida need pooled müüvad turul;
- (h) „asjaomane turg“ – asjaomane toote- ja geograafiline turg, kuhu spetsialiseerumistooted kuuluvad; kui spetsialiseerumistoodete puhul on tegemist vahetoodetega, mida üks või mitu poolt kasutavad osaliselt või täielikult tootmisahela järgmise etapi toodete sisendina, on asjaomased turud ka need toote- ja geograafilised turud, kuhu kuulub tootmisahela järgmise etapi toode;
- (i) „konkureeriv ettevõtja“ – tegelik või võimalik konkurent:
 - (1) „tegelik konkurent“ – ettevõtja, kes tegutseb samal asjaomasel turul;
 - (2) „võimalik konkurent“ – ettevõtja, kellel on ka ilma spetsialiseerumiskokkuleppeta realistlikud ja mitte pelgalt teoreetilised võimalused teha kuni kolme aasta jooksul vajalikud lisainvesteeringud või muud vajalikud kulutused, et siseneda asjaomasele turule;
- (j) „ainuõiguslik tarnekohustus“ – kohustus mitte tarnida spetsialiseerumiskokkuleppe esemeks olevaid spetsialiseerumistooted muu(de)le konkureeriva(te)le ettevõtja(te)le peale kokkuleppe pool(t)e;
- (k) „ainuõiguslik ostukohustus“ – kohustus osta spetsialiseerumiskokkuleppe esemeks olevaid spetsialiseerumistooted üksnes kokkuleppe pool(t)elt;
- (l) „ühine“ (turustamise kontekstis) – tegevus, mis toimub
 - (1) ühisrühma, -organisatsiooni või -ettevõtja kaudu või

(2)kolmanda isiku kaudu, kes on ühiselt nimetatud ainuõiguslikuks või mitteainuõiguslikuks turustajaks, tingimusel et see kolmas isik ei ole konkureeriv ettevõtja;

(m) „turustamine“ – spetsialiseerumistoodete pakkumine.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmavad mõisted „ettevõtja“ ja „pool“ vastavaid nendega seotud ettevõtjaid.

„Seotud ettevõtjad“ –

(a) ettevõtjad, kelle ettevõttes on ühel spetsialiseerumiskokkuleppe poolel otse või kaudselt

i) kasutada rohkem kui pooled häälest,

ii) õigus nimetada ametisse üle poole nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seaduslikult esindava organi liikmetest või

iii) õigus juhtida ettevõtte tegevust;

(b) ettevõtjad, kellel on spetsialiseerumiskokkuleppe poole suhtes otse või kaudselt punktis a loetletud õigused või volitused;

(c) ettevõtjad, kelle suhtes mõnel punktis b osutatud ettevõtjal on otse või kaudselt punktis a loetletud õigused või volitused;

(d) ettevõtjad, kelle suhtes spetsialiseerumiskokkuleppe poolel koos ühe või mitme punktis a, b või c osutatud ettevõtjaga või ühel või mitmel kõnealustes punktides osutatud ettevõtjal ühiselt on punktis a loetletud õigused või volitused;

(e) ettevõtjad, kelle suhtes on punktis a loetletud õigused või volitused ühiselt

i) spetsialiseerumiskokkuleppe pooltel või nende vastavatel punktides a–d loetletud seotud ettevõtjatel või

ii) ühel või mitmel spetsialiseerumiskokkuleppe poolel või ühel või mitmel punktides a–d loetletud seotud ettevõtjal ja ühel või mitmel kolmandal isikul.

II JAOTIS

ERAND

Artikkel 2 – Erand

1. Aluslepingu artikli 101 lõike 3 kohaselt ja kui käesolevast määrusest ei tulene teisiti, ei kohaldata aluslepingu artikli 101 lõiget 1 spetsialiseerumiskokkulepete suhtes.
2. Lõikes 1 sätestatud erandit kohaldatakse sedavõrd, kuivõrd sellised kokkulepped sisaldavad aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvaid konkurentsipiiranguid.
3. Lõikes 1 sätestatud erand kehtib ka spetsialiseerumiskokkulepete suhtes, mis sisaldavad sätteid intellektuaalomandi õiguste litsentsimise või selliste õiguste loovutamise kohta ühele või enamale poolele, tingimusel et kõnealused sätted

- (a) ei kujuta endast selliste kokkulepete põhieesmärki ja
 - (b) on otseselt seotud selliste kokkulepete rakendamisega ja selleks vajalikud.
4. Lõikes 1 sätestatud erandit kohaldatakse spetsialiseerumiskokkuleppele ka siis, kui
- (a) pooled võtavad endale ainuõigusliku ostu- või tarnekohustuse või
 - (b) pooled ei müü spetsialiseerumistooteid iseseisvalt, vaid turustavad neid ühiselt.

III JAOTIS

KÜNNISED

Artikkel 3 – Turuosa künnised

1. Artiklis 2 sätestatud erandit kohaldatakse tingimusel, et poolte ühine turuosa ei moodusta üle 20 % asjaomas(t)est turust (turgudest), kuhu spetsialiseerumistooted kuuluvad.
2. Kui spetsialiseerumistoodete puhul on tegemist vahetoodetega, mida üks või mitu poolt kasutavad osaliselt või täielikult tootmisahela järgmise etapi toodete valmistamiseks ning mida nad ka müüvad, võib artiklis 2 sätestatud erandi teha üksnes juhul, kui
 - (a) ühine turuosa ei moodusta üle 20 % asjaomas(t)est turust (turgudest), kuhu spetsialiseerumistooted kuuluvad, ning
 - (b) ühine turuosa ei moodusta üle 20 % asjaomas(t)est turust (turgudest), kuhu tootmisahela järgmise etapi tooted kuuluvad.

Artikkel 4 – Turuosa künniste kohaldamine

Artiklis 3 sätestatud turuosa künniste kohaldamisel järgitakse järgmisi eeskirju:

1. turuosa arvutamise aluseks võetakse müügiväärtus turul; kui andmed müügiväärtuse kohta turul ei ole kättesaadavad, võib poolte turuosa kindlaksmääramiseks kasutada hinnanguid, mis põhinevad muudel usaldusväärsetel turgu käsitlevatel andmetel, sealhulgas müügiimahul;
2. turuosa arvutatakse eelmist kalendriaastat käsitlevate andmete põhjal; kui eelmine kalendriaasta ei kajasta poolte turuosa asjaomas(t)el turul (turgudel), arvutatakse turuosa poolte kolme eelneva kalendriaasta keskmise turuosana;
3. artikli 1 lõike 2 teise lõigu punktis e osutatud ettevõtjatele kuuluv turuosa jagatakse võrdselt kõigi ettevõtjate vahel, kellel on artikli 1 lõike 2 teise lõigu punktis a loetletud õigused või volitused;
4. kui artiklis 3 osutatud turuosa esialgu ei ületa 20 %, kuid tõuseb hiljem nimetatud piirist kõrgemale vähemalt ühel spetsialiseerumiskokkuleppest mõjutatud turul, kehtib artiklis 2 sätestatud erand kahe järjestikuse kalendriaasta jooksul pärast seda aastat, mil turuosa 20 % künnis esimest korda ületati.

IV JAOTIS

RASKEKUJULISED PIIRANGUD

Artikkel 5 – Raskekujulised piirangud

Artiklis 2 sätestatud erandit ei kohaldata spetsialiseerumiskokkulepete suhtes, mille eesmärgiks on otse või kaudselt, üksikult või poolte kontrolli all olevate muude teguritega kombineeritult

1. fikseerida hindasid spetsialiseerumistoodete müümisel kolmandatele isikutele, välja arvatud hindade fikseerimine vahetute klientide jaoks ühisturustamise raames;
2. piirata tootmis- või müügi mahut, välja arvatud:
 - (a) sätted, mis käsitlevad kokkulepitud tootekoguseid ühepoolsete või vastastikuste spetsialiseerumiskokkulepete raames, või
 - (b) sätted, mis käsitlevad tootmisvõimsuse ja -mahu kindlaksmääramist ühistootmiskokkuleppe raames, ja
 - (c) müügieesmärkide seadmine ühisturustamise raames;
3. jaotada turge või kliente.

V JAOTIS

TÜHISTAMINE

Artikkel 6 – Tühistamine üksikjuhtudel Euroopa Komisjoni poolt

1. Komisjon võib määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 lõike 1 alusel tühistada käesoleva määrusega kehtestatud erandi, kui ta leiab, et mõnel konkreetsel juhul toob spetsialiseerumiskokkulepe, mille suhtes käesolevas määruses sätestatud erandit kohaldatakse, siiski kaasa aluslepingu artikli 101 lõikega 3 kokkusobimatuid tagajärgi.
2. Käesoleva määrusega antud erandi võib määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 lõike 1 alusel tühistada, kui
 - (a) asjaomane turg on väga kontsentreeritud ja
 - (b) konkurents on juba nõrk kas
 - i) teiste turuosaliste turuseisundi või
 - ii) teiste turuosaliste vahel sõlmitud paralleelsetest spetsialiseerumiskokkulepetest tulenevate seoste tõttu.

Artikkel 7 – Tühistamine üksikjuhtudel liikmesriigi konkurentsiasutuse poolt

1. Liikmesriigi pädev konkurentsiasutus võib määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 lõike 2 alusel tühistada käesoleva määrusega kehtestatud erandi oma territooriumil või osal

sellest, kui ta leiab, et mõnel konkreetsel juhul toob spetsialiseerumiskokkulepe, mille suhtes käesolevas määruses sätestatud erandit kohaldatakse, siiski kaasa aluslepingu artikli 101 lõike 3 nõuetega kokkusobimatuid tagajärgi tema territooriumil või osal sellest, kui kõnealuse osa puhul on tegemist selgepiirilise geograafilise turuga.

2. Liikmesriigi konkurentsiasutus võib käesoleva määruse kohase erandi määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 lõike 2 alusel tühistada eelkõige juhul, kui esineb mõni käesoleva määruse artikli 6 lõike 2 punktides a ja b sätestatud asjaoludest.

VI JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 8 – Ülemineku periood

Aluslepingu artikli 101 lõikes 1 sätestatud keeldu ei kohaldata ajavahemikus 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2024 nende kokkulepete suhtes, mis on 31. detsembril 2022 juba jõus ja mis ei vasta käesolevas määruses sätestatud erandi tingimustele, kuid vastavad määruses (EL) nr 1218/2010 sätestatud erandi tingimustele.

Artikkel 9 – Kehtivusaeg

1. Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2023.
2. See kaotab kehtivuse 31. detsembril 2034.

Määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

*Komisjoni nimel
president
Ursula von der Leyen*